

CSENDESEK ITT A HAJNALOK?

A közösségi gyógyszerpiacon érzékelt problémák feltárására január közepén ágazati vizsgálatot indított az uniós versenyhatóság szerepét betöltő Európai Bizottság. A több tagállamra kiterjedő vizsgálat rajtaütésekkel indult: a nemzeti és közösségi hatóságok meglepetésszerű helyszíni adatgyűjtése mindinkább a vállalati mindennapok részévé válik.

A közösségi gyógyszerpiac működésének hatékonysága közvetlen hatással van minden egyes uniós polgár mindennapjaira. Közösségi szinten évente 200 milliárd eurót fordítunk gyógyszerekre. Ez egyénekre lebontva fejenként 400 eurót, azaz mintegy 100 ezer forint körüli összeget jelent a csecsemőktől az idősekig. Nem vitatott az ágazati vizsgálat jelentősége, de jelzésértékű maga a megvalósítás is.

A versenyhatóságok által lefolytatott ágazati vizsgálatok célja az egyes iparágak működésének megismerése. A januári fellépés hatásos nagybelépővel indult: a hatékony ismeretszerzés érdekében a bizottsági munkatársak a nemzeti versenyhatóság képviselőinek társaságában Európa-szerte előzetes bejelentés nélkül jelentek meg a gyógyszercégek irodáiban.

Az uniós versenyjogi biztos hangsúlyozta, hogy az ágazati vizsgálat (szemben a konkrét vállalati magatartásokra irányuló versenyfelügyeleti eljárásokkal) nem feltételez az érintettek részéről versenykorlátozó magatartást. A szükséges információkhoz való azonnali hozzájutás azonban indokoltta tette az előzetes bejelentés nélküli helyszíni adatgyűjtést.

Az ágazati vizsgálatához szükséges ismeretanyag ugyanis a gyógyszercégek legbizalmasabb üzleti terveit, stratégiáit is érinti, a Bizottság pedig abból indult ki, hogy az ilyen információk visszatartása, megsemmisítése valószínűsíthető. Ám arányosnak tekinthető-e a vállalati autonómiába történő ilyen mértékű beavatkozás olyan eljárások során, melyek deklaráltan nem versenyjog-sértő magatartások kivizsgálására indulnak?

Átfogóbban fogalmazva: felügyeleti eljárásaik során milyen mélyen avatkozhatnak be a közigazgatási hatóságok a piaci szereplők döntési és információkezelési autonómiájába anélkül, hogy számukra indokolatlan hátrányokat okoznának?

„Hatékony adatgyűjtés - nyújthat-e gyógyírt a hajnali rajtaütés?”

A kutatás a legerősebb helyszíni adatgyűjtési forma, amely nem csupán az érintett piaci szereplő autonómiáját, hanem a vállalkozásban résztvevő magánszemélyek személyes autonómiáját is érintheti. A hatóság ugyanis bármely helyszínt átkutathat, oda önhatalmúlag, akár a tulajdonos vagy ott tartózkodó személy akarata ellenére beléphet, lezárt területet, helyiséget felnyithat.

Az erős büntetőeljárás jelleget hordozó hajnali rajtaütés eszközt azonban nem minden hatóság, nem minden eljárásában alkalmazhatja és nem általános bizonyítékszerző céllal. Jelenleg a jogalkotó által meghatározott magatartások vizsgálata esetén antitröszt ügyekben a Gazdasági Versenyhivatal és a Bizottság rendelkezik kutatási jogosítványokkal, illetve egyes gyógyszerpromóciós vizsgálatain során az Egészségbiztosítási Felügyelet jelenhet meg váratlanul a vállalatok kapujában.

A jogállam, a törvényesség fenntartásához nyilvánvalóan szükség van olyan közigazgatási intézményrendszerre is, amely a tevékenységét a legkülönbélebb információk ismeretében, azok felkutatásával tudja csak kifejezni. Az érem másik oldalát sem feledhetjük azonban, a beavatkozás komolyságának megfelelő garanciák beiktatása is elengedhetetlen. Ezeket a jogszabályok rögzítik, így például a kutatáshoz előzetes bírósági engedélyre van szükség, továbbá „eljárásjogi védelem” alatt áll az ügyfél és megbízott ügyvédje közötti

kommunikáció. A törvény betűje a gyakorlat révén válik valósággá, s a legfontosabb szempont, hogy a hatósági adatgyűjtés a célhoz kötöttség és az arányosság elvei mentén és – lévén büntetőeljárás jelleget hordozó intézményről szó – az elmúlt évszázadokban kialakult büntetőjogi és büntetőeljárás jogelvekre tekintettel valósuljon meg.

A szerző ügyvéd, a Réti, Antall és Madl Landwell Ügyvédi Iroda tagja

dr. Réti László